



# Vakbekwaamheid zonder grenzen?



# Vakbekwaamheid zonder grenzen?

Een advies over een assessmentprocedure voor buitenslands  
gediplomeerden die willen werken in de Nederlandse gezondheidszorg

**COMMISSIE BUITENSLANDS GEDIPLOMEERDEN VOLKSGEZONDHEID**

*Secretariaat:*

Postbus 16114  
2500 BC Den Haag  
070-3406156 (T)  
070-3405105 (F)

**22 NOVEMBER 2002**

## INHOUDSOPGAVE

|  |           |
|--|-----------|
| <b>VOORWOORD</b>   | <b>3</b>  |
| <b>SAMENVATTING</b>  | <b>5</b>  |
| <b>INLEIDING</b>   | <b>7</b>  |
| <b>1 EEN ASSESSMENTPROCEDURE VOOR BUITENSLANDS GEDIPLOMEERDEN</b>        | <b>8</b>  |
| 1.1 DOELEN EN OPBOUW VAN EEN ASSESSMENTPROCEDURE                         | 8         |
| 1.2 DEELNAME BUITENSLANDS GEDIPLOMEERDEN AAN EEN ASSESSMENTPROCEDURE     | 10        |
| 1.3 FACTOREN DIE DEELNAME AAN EEN ASSESSMENTPROCEDURE BEÏNVLOEDEN        | 10        |
| 1.3.1 <i>Beheersing van de Nederlandse taal</i>                          | 11        |
| 1.3.2 <i>Vooropleiding</i>   | 12        |
| 1.3.3 <i>Verblijfsstatus</i>   | 12        |
| 1.4 DE UITVOERING VAN EEN ASSESSMENTPROCEDURE                            | 13        |
| 1.5 MOGELIJKE CONSEQUENTIES VAN HET INVOEREN VAN EEN ASSESSMENTPROCEDURE | 15        |
| 1.6 KWALITEITSBORGING  | 19        |
| <b>2 NADERE INVULLING PER BEROEPSGROEP</b>                               | <b>21</b> |
| <b>BIJLAGEN</b>  | <b>26</b> |
| BIJLAGE 1: HUIDIGE PROCEDURE AANVRAAG VERKLARING VAKBEKWAAMHEID          | 26        |
| BIJLAGE 2: AANDACHTS- EN KNELPUNTEN HUIDIGE PROCEDURE                    | 30        |
| BIJLAGE 3: TOETSMOGELIJKHEDEN BINNEN DE HUIDIGE PROCEDURE                | 33        |
| BIJLAGE 4: TEKST WGBO  | 35        |
| <b>TIJDPAD ADVIES</b>  | <b>36</b> |
| <b>LIJST VAN AFKORTINGEN</b>   | <b>37</b> |
| <b>VOETNOTEN</b>   | <b>38</b> |

## VOORWOORD

De toelating van buitenlanders met een in hun land van herkomst behaald diploma in de gezondheidszorg staat volop in de belangstelling.

Daarbij treden twee aspecten op de voorgrond.

In de eerste plaats de arbeidsmarktproblematiek binnen de Nederlandse gezondheidszorg. Het gevoelen bestaat dat het toetreden van buitenslands gediplomeerden een deel van de problemen op de arbeidsmarkt zou kunnen oplossen. Daarom zouden belemmeringen tegen die toetreding zo klein mogelijk moeten zijn. Vakbekwaamheid is een terechte eis, maar de beoordeling daarvan wordt soms als te streng ervaren.

In de tweede plaats worden vraagtekens geplaatst bij de wijze van beoordeling van de vakbekwaamheid. Daarbij werd tot nu toe sterk uitgegaan van het eenmaal behaalde diploma en krijgt de aanvrager slechts bij uitzondering de gelegenheid door eigen inbreng zijn vakbekwaamheid aan te tonen.

Een en ander heeft - zonder daarover op deze plaats een waardeoordeel uit te spreken - wettelijke en historische grondslagen welke aan herziening toe zijn.

Het kabinet heeft naar aanleiding van het advies van een interdepartementale werkgroep, welke toetredingsbelemmeringen tot de Nederlandse arbeidsmarkt in de gezondheidszorg tot onderwerp had, besloten dat er een toelatingsexamen voor ieder buitenslands gediplomeerde zal moeten komen.

Aan de Commissie Buitenslands Gediplomeerden Volksgezondheid is advies gevraagd over de gevolgen en implementatie van dat besluit.

Op twee cruciale punten verschilt de in dit advies voorgestelde procedure van de huidige.

1. Elke aanvrager krijgt in beginsel de kans om via een assessmentprocedure - in het advies zelf wordt uiteengezet waarom deze terminologie door de commissie geprefereerd wordt boven het gebruik van de term toelatingsexamen - zijn of haar vakbekwaamheid te bewijzen en zo nodig te verbeteren. Derhalve: van een passieve rol als aanvrager naar een actieve rol als medevormgever aan de vereiste vakbekwaamheid.
2. De inhoudelijke beslissingen over het al dan niet aanwezig zijn van vakbekwaamheid wordt neergelegd bij de instanties, die dat ook voor Nederlandse ingezetenen bepalen, te weten de onderwijsinstellingen. Dit zal een grotere rechtsgelijkheid tot gevolg hebben. De formele beslissing over inschrijving in het BIG-register dan wel het voeren van een opleidingstitel in het kader van de Wet BIG, blijft aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Voorts is door de commissie nadrukkelijk gekeken naar mogelijkheden om de efficiency van de procedures te verbeteren en daarmee ook de termijnen, welke gemoeid zijn met een aanvraag, te bekorten.

Door gesprekken met een aantal organisaties en instanties, die bij een nieuwe werkwijze min of meer direct betrokken zullen worden, heeft de commissie getracht zich een zo goed mogelijk beeld te vormen van het draagvlak voor implementatie van de voorgestelde assessmentprocedure. Dat lijkt positief.

In afwachting van nadere besluitvorming, heeft de commissie besloten de twee hierboven genoemde cruciale punten al tot uitgangspunt te maken van haar beleid voor de komende periode. Er zullen méér - naar moderne inzichten aangepaste - kennis- en vaardigheidstoetsen worden aangeboden.

De Commissie Buitenslands Gediplomeerden Volksgezondheid hoopt dat hierdoor méér recht gedaan wordt aan de aanvragers en een adequate bijdrage geleverd kan worden aan de eerder genoemde arbeidsmarktproblematiek in de Nederlandse gezondheidszorg. Of zo'n nieuwe procedure ook zal leiden tot verhoudingsgewijs méér afgiften van verklaringen van vakbekwaamheid aan aanvragers vanuit het buitenland is nu nog niet te voorspellen.

Tot slot wil ik nadrukkelijk mijn dank uitspreken aan al degenen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit advies. Uiteraard de leden van de commissie en de onderwijsinstituten waarmee gesproken is, maar ook de verschillende afdelingen van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport - waaronder de afdeling Beroepen en Opleidingen en de Unit Vakbekwaamheidsverklaringen - voor hun suggesties en voor het feit dat zij ons hebben gewezen op juridische valkuilen, mogelijkheden en onmogelijkheden. En last but not least de secretaris en de adjunct-secretarissen van de commissie die met eindeloos geduld, na elke vergadering, de aanpassingen en suggesties, aangedragen door de leden van de commissie, tot een leesbaar en logisch geheel hebben gesmeed.

Th.M.G. van Berkestijn, arts, voorzitter

## SAMENVATTING

Dit advies van de Commissie Buitenslands Gediplomeerden Volksgezondheid (CBGV) behandelt de wens van het kabinet om te komen tot een toelatingsexamen voor alle buitenslands gediplomeerden in de gezondheidszorg, die als zodanig in Nederland aan het werk willen.

Met het invoeren van een toelatingsexamen voor buitenslands gediplomeerden in de gezondheidszorg dient vastgesteld te worden of een buitenslands gediplomeerde naar Nederlandse maatstaven competent is om het beroep in Nederland uit te oefenen. Competenties kunnen vastgesteld worden door het toetsen van kennis en vaardigheden. Bij deze toetsing dient aandacht besteed te worden aan specifieke kenmerken van de Nederlandse gezondheidszorg (structuur, cultuur, attitude en professioneel gedrag). Daarnaast spelen naar recente inzichten ook buiten de normale scholing of beroepsuitoefening verworven competenties en kwalificaties een rol. Naar de mening van de commissie zijn competenties niet vast te stellen in één toetsmoment maar gaat het om een reeks van opeenvolgende onderdelen die inzicht bieden in competenties. Het is dan ook beter te spreken van 'assessment' van buitenslands gediplomeerden.

Een assessmentprocedure voor buitenslands gediplomeerden zal voornamelijk van toepassing zijn op houders van een diploma in de gezondheidszorg dat buiten de Europese Economische Ruimte is behaald. Uitgangspunt hierbij is dat iedere houder van een dergelijk diploma voor deelname aan een assessmentprocedure in aanmerking komt. Het advies bespreekt een aantal factoren die van invloed zijn op een succesvolle afronding van de assessmentprocedure door de buitenslands gediplomeerde:

- beheersing van de Nederlandse taal;
- adequate vooropleiding(en);
- bezit van een wettelijke verblijfsstatus.

Aanvragen of verzoeken tot deelname aan een assessmentprocedure - welke uitgevoerd worden door onderwijsinstellingen - zullen centraal gericht worden aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Binnen het ministerie dient een zo compleet en betrouwbaar mogelijk dossier van de aanvrager te worden aangelegd. Dit dossier volgt de aanvrager gedurende de diverse stadia van de procedure. De dossiereisen worden in overleg met de onderwijsinstellingen vastgesteld.

Diplomaverificatie - bij voorkeur aan de bron - en diplomawaardering en waardering van elders of eerder verworven competenties vormen eveneens onderdeel van het dossier.

Op grond van de dossiervorming worden drie groepen van aanvragers onderscheiden. Als regel wordt een assessment aangeboden op grond waarvan een kort supervisietraject óf een aangepast opleidingsprogramma en/of supervisietraject óf een reguliere aanmelding bij de opleiding volgt (1). Bij uitzondering wordt geen assessment aangeboden indien vaststaat dat er geen hiaten in kennis en vaardigheden en beroepservaring zijn (2) óf omdat de aanvraag niet voldoet aan te stellen (dossier)eisen vooraf (3).

Het invoeren van een assessmentprocedure voor buitenslands gediplomeerden zal consequenties hebben voor buitenslands gediplomeerden en betrokken instanties.

De CBGV stelt voor om het invoeren in eerste instantie te richten op de beroepsgroepen artsen, tandartsen, verpleegkundigen, verloskundigen en fysiotherapeuten. Bij de overige beroepsgroepen kan vooralsnog gebruik gemaakt worden van de huidige procedure. Voor deze beroepen en tijdens de overbruggingsperiode tussen procedures, zal de CBGV zich richten op de inzet van huidige - naar moderne maatstaven aangepaste - kennis- en vaardighedentoetsen of andere toetsmogelijkheden.

Gezien de zich wijzigende taakstelling van de CBGV zou dit consequenties kunnen hebben voor de samenstelling en werkwijze van de commissie.

De personele, financiële, materiële en wettelijke gevolgen dienen nader in kaart te worden gebracht, zowel van het invoeren van een assessmentprocedure als van de overbruggingsperiode tussen de procedures.

Het invoeren van een assessmentprocedure zal voor buitenslands gediplomeerden een verbetering van de rechtsgelijkheid, vereenvoudiging en versnelling van de procedure en inschatting van competenties met zich meebrengen. In financieel opzicht zal het invoeren van een assessmentprocedure grote gevolgen hebben als gevolg van het ontwikkelen en actueel houden van een assessment met individueel toegesneden opleidingsmodules, het ontwikkelen van assessment-instrumentarium, het vrijmaken van capaciteit bij onderwijsinstellingen voor de uitvoering en het faciliteren van het supervisietraject. Daartegenover staat de winst van een adequate instroom van goed toegeruste buitenslands gediplomeerde beroepsbeoefenaren in de zorg op de Nederlandse arbeidsmarkt.

In het kader van kwaliteitszorg pleit de commissie voor een periodieke evaluatie van de assessmentprocedure tussen betrokken instanties, het invoeren van casemanagement ter begeleiding van de aanvrager door de gehele procedure en het doen van een follow-uponderzoek.

## INLEIDING

In juli 2001 is het rapport 'Nooit meer wachten, minder toetredingsbelemmeringen voor medische beroepen' van de MDW (Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit)-werkgroep Toetredingsbelemmeringen medische beroepen verschenen<sup>1</sup>. In dit rapport pleit de werkgroep onder meer voor het invoeren van een toelatingsexamen voor buitenslands gediplomeerden.

Het kabinet onderschrijft bij brief aan de Tweede Kamer van 16 oktober 2001<sup>2</sup> deze aanbeveling van de MDW-werkgroep. Indien op grond van het examen leemten worden geconstateerd in kennis en vaardigheden, moeten individueel toegesneden onderwijsprogramma's beschikbaar zijn, aldus het kabinet.

De Minister van VWS heeft bij brief van 4 juli 2002 de CBGV verzocht om de consequenties hiervan te onderzoeken en vóór het eind van het jaar 2002 aan het kabinet verslag van haar bevindingen uit te brengen. In het implementatieplan van het MDW-rapport<sup>3</sup>, dat op 27 juni 2002 aan de Tweede Kamer is verzonden, wordt het onderzoek van de CBGV eveneens aangekondigd.

Het advies begint met een analyse van het begrip 'toelatingsexamen' en de doelen die met het invoeren beoogd zijn. Geconcludeerd wordt dat beter gebruik kan worden gemaakt van het begrip 'assessment'. Vervolgens gaat het advies in op de vraag op welke buitenslands gediplomeerden het assessment van toepassing is, wat de inhoud van het assessment dient te zijn, welke prealabele eisen gesteld kunnen worden, hoe de uitvoering van het assessment zou kunnen plaatsvinden en wat de gevolgen kunnen zijn voor de procedure voor een aanvraag van een verklaring van vakbekwaamheid door een buitenslands gediplomeerde in de gezondheidszorg. Aan deze procedure wordt momenteel uitvoering gegeven door het Ministerie van VWS. Echter, andere ministeries en tal van instanties zijn eveneens betrokken bij de huidige uitvoering. Ook voor deze organisaties, met name voor de onderwijsinstellingen, heeft het invoeren van een assessment gevolgen. Ter voorbereiding van het advies zijn daarom gesprekken gevoerd met (koepels van) onderwijsinstellingen.

In de bijlagen van dit advies is de huidige procedure voor een aanvraag van een verklaring van vakbekwaamheid beschreven en zijn enkele aandachtspunten en ontwikkelingen weergegeven. Tevens is daar een korte beschrijving opgenomen van de huidige toetsmogelijkheden voor buitenslands gediplomeerden.

De in dit advies gehanteerde terminologie is gebruikelijk binnen het middelbaar en hoger onderwijs maar over de inhoud van de definities, die daarbij gehanteerd worden bestaat nog geen breed gedragen overeenstemming. De commissie heeft er kennis van genomen dat eind november 2002 de Onderwijsraad een rapport met een uiteenzetting en voorstellen tot meer uniformiteit in de definities met betrekking tot de begrippen assessment, competentie, portfolio enzovoort, zal aanbieden aan de Minister van OCenW. In een verdere uitwerking van dit advies zal de commissie zich conformeren aan de terminologie van dit rapport.

## **1 EEN ASSESSMENTPROCEDURE VOOR BUITENSLANDS GEDIPLOMEERDEN**

### **1.1 Doelen en opbouw van een assessmentprocedure**

Het kabinet spreekt in haar standpunt op het rapport ‘Nooit meer wachten’ over “een toelatingsexamen dat een toets zou moeten zijn, gericht op het onderkennen van actuele kennis en vaardigheden. Bij geconstateerde leemten zouden individueel toegesneden onderwijsprogramma’s beschikbaar moeten zijn.”

Naar aanleiding van het verzoek om de consequenties van het invoeren van een toelatingsexamen voor buitenslands gediplomeerden te onderzoeken, heeft de commissie zich gebogen over het begrip ‘toelatingsexamen’ en over de doelen die met het invoeren door het kabinet beoogd worden. Daarbij heeft de commissie zich laten leiden door de meest recente ontwikkelingen op onderwijsgebied.

Achtergrond van de noodzaak tot beoordeling van buitenslands gediplomeerden wordt gevormd door de in wet- en regelgeving neergelegde kwaliteitseisen aan de Nederlandse gezondheidszorg. Vastgesteld dient te worden of een buitenslands gediplomeerde beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg naar Nederlandse maatstaven competent is om het beroep in Nederland uit te oefenen. Competentie wordt niet alleen verkregen door het bezit van een bepaald diploma maar vooral door opgedane beroepservaring. Bij het trachten te achterhalen van competenties kunnen vervolgens twee doelen worden onderscheiden:

1. vaststellen of iemand direct of onder voorwaarden toegelaten kan worden tot de uitoefening van het beroep in Nederland, en
2. vaststellen of er hiaten zijn in kennis en vaardigheden en zo ja, of deze zijn op te vullen met een beperkt aangepast opleidingsprogramma en/of een supervisietraject.

Competenties kunnen vastgesteld worden door het toetsen van kennis en vaardigheden, zoals een in Nederland opgeleide beroepsbeoefenaar deze dient te beheersen<sup>4</sup>. Daarbij zal expliciet aandacht besteed moeten worden aan de specifieke kenmerken van de Nederlandse gezondheidszorg, zowel wat betreft structuur, als wat betreft cultuur, attitude en professioneel gedrag. Naar de mening van de commissie kan voor het welslagen van een toekomstige loopbaan in de Nederlandse gezondheidszorg, dit aspect niet voldoende worden benadrukt.

Ook buiten de normale scholing of beroepsuitoefening verworven competenties (EVC) en kwalificaties (EVK) dienen daarbij te worden meegewogen. Immers, competentieontwikkeling gebeurt niet alleen door scholing en betaald werk - de eerder door de toetskandidaat opgedane beroepservaring - maar ook door vrijwilligerswerk of door betrokkenheid bij maatschappelijke organisaties.

Bij diverse Nederlandse opleidingen in de gezondheidszorg is in recente jaren reeds ervaring opgedaan met het in kaart brengen en meewegen van EVC's en EVK's. Onder

verantwoordelijkheid van de BVE-raad zijn voor enkele onder deze raad vallende opleidingen draaiboeken ontwikkeld voor intake en portfolio-procedures die daarmee rekening houden. Zo ook voor enkele opleidingen van de HBO-raad. Tevens voert de Nuffic momenteel een pilotproject uit bij de medische faculteit van de Universiteit Utrecht om ervaring op te doen met het portfolio-instrument, waarin behalve een waardering van behaalde diploma's ook gekeken wordt naar opgedane beroepservaring, alsmede EVC's en EVK's.

De Nederlandse overheid stimuleert het gebruik van de EVC-systematiek in Nederland met de oprichting van een Kenniscentrum EVC. Ook in het voorstel van de Europese commissie voor een Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties (2002/0061 COD) wordt gewezen op het belang van EVC.

EVC's en EVK's kunnen eveneens een rol spelen bij het bepalen van het antwoord op de vraag of een buitenslands gediplomeerde, gezien zijn of haar competenties, niet beter op zijn of haar plaats zou zijn in een ander beroep dan waarvoor hij of zij in het land van herkomst is opgeleid.

Naar de mening van de CBGV is het inschatten van de competenties van een buitenslands gediplomeerde niet samen te vatten in één toetsmoment van bestaande kennis en vaardigheden. Het gaat om een reeks van opeenvolgende onderdelen die inzicht bieden in de competenties van een kandidaat en die valide, betrouwbaar en transparant zijn. Wellicht is het dan ook beter om niet te spreken van een **'toelatingsexamen'** maar van **'assessment'**: een proces waarin bewijs verzameld, geïnterpreteerd en beoordeeld wordt met het oog op het vaststellen van leerresultaten en competenties.<sup>5</sup> In dit advies zal daarom verder gebruik worden gemaakt van het begrip assessment in plaats van het begrip toelatingsexamen.

Bij de start van een assessment kan gebruik worden gemaakt van het portfolio-instrument waarmee - zoals gezegd - in recente jaren bij diverse onderwijsinstellingen in Nederland ervaring is opgedaan. De opbouw van een portfolio is een gangbare eerste stap bij een assessment. Het portfolio biedt inzicht in de leeropbrengsten van zowel formele als niet-formele leertrajecten en kan de basis vormen voor het assessment. Afhankelijk van de bewijsstukken die in het portfolio worden opgenomen kunnen er nog andere toetsinstrumenten gebruikt worden (schriftelijke of mondelinge examens, simulatie-opdrachten, observatie) om een goed beeld te krijgen van de competenties van betrokkene.

Aan de hand van het door betrokkene opgebouwde portfolio kan vervolgens vastgesteld worden of en zo ja, welke opleidingsonderdelen of onderwijsmodulen gevolgd moeten worden door een buitenslands gediplomeerde.

De eventueel vast te stellen individuele opleidingsmodulen voor buitenslands gediplomeerden moeten worden onderscheiden van "zij-instroom" in een opleiding. Zij-instroom in een opleiding wordt afgesloten met het reguliere examen, waarna inschrijving in het BIG-register of het voeren van de opleidingstitel tot de praktijk behoort. Echter, aangepaste opleidingsprogramma's in het kader van een assessmentprocedure leiden bij succesvolle afronding tot een positieve beoordeling door de betrokken onderwijsinstellingen, op grond waarvan de Minister van VWS iemand in het BIG-register

kan inschrijven of toestemming kan verlenen om de opleidingstitel te voeren. Niet-succesvolle afronding van individuele opleidingsmodulen kan leiden tot het volgen van de reguliere opleiding.

Binnen de huidige procedure bestaat overigens reeds een dergelijke toetsmogelijkheid, welke naar verwachting nog dit jaar een wettelijke basis krijgt<sup>6</sup>. De CBGV kan namelijk bij een aantal beroepsgroepen een kennis- en vaardighedentoets voorleggen aan een aanvrager (zie bijlage 3). Bij een succesvolle uitslag leidt dit tot een advies door de commissie tot inschrijving in het BIG-register. Bij een niet-succesvolle uitslag leidt dit tot een verwijzing naar de reguliere opleiding<sup>7</sup>, waarbij het aan de opleidingsinstellingen is om te bepalen op welk niveau of met welke vrijstellingen een aanvrager kan “zij-instromen”. In de praktijk worden deze adviezen door de Minister van VWS vrijwel altijd opgevolgd. De kennis- en vaardighedentoetsen zijn thans echter beperkt toepasbaar en op dit moment niet te vergelijken met de in dit advies voorgestelde assessmentprocedure. In paragraaf 1.5 van dit advies wordt hier verder op ingegaan.

## **1.2 Deelname buitenslands gediplomeerden aan een assessmentprocedure**

Vastgesteld dient te worden welke buitenslands gediplomeerden in aanmerking komen voor deelname aan een assessment in Nederland en welke buitenslands gediplomeerden niet.

Aangezien de Minister van VWS in haar brief van 4 juli 2002 de CBGV heeft verzocht om rechtsgelijkheid en objectiviteit voor alle aanvragers van de diverse beroepsgroepen als uitgangspunt te hanteren, richt de CBGV zich in dit advies in eerste instantie op alle BIG-gereguleerde beroepen (artikel 3- en artikel 34-beroepen).

De van toepassing zijnde Europese regelgeving - het algemeen stelsel van erkenning van hoger-onderwijsdiploma's, het algemeen stelsel van erkenning van beroepsopleidingen en de specifieke richtlijnen voor de beroepsgroepen arts, tandarts, verpleegkundige, verloskundige en apotheker - leidt ertoe dat een assessment geen betrekking kan hebben op alle buitenslands gediplomeerden.

In grote lijnen betekent dit dat van houders van een diploma dat is opgenomen in de Regeling aanwijzing buitenlandse diploma's gezondheidszorg of houders van een diploma dat valt onder de werking van één van de Europese algemene richtlijnen, geen assessment kan worden verlangd<sup>8</sup>. Een assessment zal voornamelijk van toepassing zijn op houders van een diploma dat buiten de Europese Economische Ruimte (EER)<sup>9</sup> is behaald.

## **1.3 Factoren die deelname aan een assessmentprocedure beïnvloeden**

Uitgangspunt bij het invoeren van een assessment dient - vanuit het oogpunt van rechtsgelijkheid - te zijn dat iedere houder van een buitenlands diploma voor deelname in

aanmerking komt. Op een succesvolle afronding zijn naar de mening van de CBGV de volgende factoren van invloed.

### 1.3.1 Beheersing van de Nederlandse taal

Het aantonen van de beheersing van de Nederlandse taal als zodanig is geen wettelijke eis binnen de huidige aanvraagprocedure voor een verklaring van vakbekwaamheid. Wel is beheersing op minimaal het niveau NT2-II (Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal, programma II) in feite noodzakelijk voor deelname aan de huidige kennis- en vaardighedentoetsen en het eventueel volgen van (een deel van) de opleiding in Nederland. Immers, zowel de toetsen als de opleidingen worden afgenomen respectievelijk gegeven in de Nederlandse taal. Tevens is in de opleidingseisen voor de meeste BIG-gereguleerde beroepen opgenomen dat een hulpverlener in staat moet zijn om adequaat voorlichting te geven.

De meeste opleidingsinstellingen stellen de beheersing van de Nederlandse taal op het niveau NT2-II dan ook als eis voor de huidige zij-instroom in de opleiding. Sommige opleidingsinstellingen - met name de universiteiten - stellen tevens als aanvullende eis de beheersing van de Engelse taal of het volgen van een andere beroepsgerichte taal cursus (bijvoorbeeld Medisch Nederlands).

Zijdelings wordt opgemerkt dat Nederlands als tweede taal onderdeel is van het huidige inburgeringsprogramma op grond van de Wet inburgering nieuwkomers (WIN). In dat kader streeft men een beheersing van de Nederlandse taal na op niveau 3 (vergelijkbaar met programma NT2-I). Dit niveau zou minimaal bereikt moeten zijn om een goede aansluiting op vervolgonderwijs en arbeidsmarkt te realiseren. Aldus de Memorie van toelichting bij de WIN.

Het is de CBGV gebleken dat de beheersing van de Nederlandse taal op het niveau NT2-II in het algemeen niet toereikend is voor kansrijke deelname aan de kennis- en vaardighedentoetsen. Uit gesprekken die de CBGV heeft gevoerd met (koepels van) de opleidingsinstellingen hebben deze dezelfde ervaringen met betrekking tot het succesvol volgen en afronden van (een deel van) de opleiding.

Daarbij wordt erop gewezen dat voor de daadwerkelijke beroepsuitoefening in de Nederlandse gezondheidszorg de beheersing van de Nederlandse taal absoluut noodzakelijk is. Dit is een vereiste op grond van de WGBO (Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst): een hulpverlener dient niet alleen te kunnen communiceren met (de omgeving van) een patiënt in diens eigen taal maar ook met andere hulpverleners in het Nederlands, teneinde aan de wettelijke eis van 'informed consent' te voldoen. Ook voor het voldoen aan de dossierplicht in verband met de continuïteit van de hulpverlening is kennis van de Nederlandse taal noodzakelijk. Als zodanig is beheersing van de Nederlandse taal impliciet een eis, die aan de vakbekwaamheid in de gezondheidszorg in Nederland wordt gesteld. De wet geeft aan dat informatie desgevraagd schriftelijk aan de patiënt verstrekt moet worden. Voor de letterlijke tekst van de betrokken bepalingen uit de WGBO (zie bijlage 4).

Op grond hiervan beveelt de CBGV met klem aan om een bewijs van goede beheersing van de Nederlandse taal als vereiste te stellen voor kansrijke deelname aan een in te voeren assessment voor buitenslands gediplomeerden. Nader onderzoek dient aan te tonen welk niveau van taalbeheersing, hoger dan NT2-II, vooraf getoetst dient te worden.

### 1.3.2 Vooropleiding

Het is naar de mening van de CBGV niet efficiënt verdere deelname aan een assessment mogelijk te maken indien duidelijk is dat betrokkene geen adequate vooropleidingen heeft - ook niet gecompenseerd door een in het land van herkomst reeds gevolgde voortgezette beroepsstudie in de gezondheidszorg - welke deze deelname rechtvaardigen. Immers, dan is op voorhand duidelijk dat betrokkene niet kansrijk is om een aangepast opleidingsprogramma en/of supervisietraject met succes af te ronden. De opleidingsprogramma's van het MBO, het HBO of de universiteiten zijn niet ingericht op het wegwerken van hiaten in de vooropleiding.

Aldus meent de CBGV dat het 'aanvangsniveau' van een houder van een buitenlands diploma minimaal overeen dient te komen met dat van een Nederlandse student voor de desbetreffende studie.

De CBGV plaatst daar wel als kanttekening bij dat er momenteel binnen de Nederlandse wetgeving mogelijkheden zijn om - mits zelf gefinancierd - op latere leeftijd zonder vereiste vooropleiding instroom in een studie te verkrijgen.

### 1.3.3 Verblijfsstatus

Naar schatting beschikt momenteel een kwart tot een derde van de aanvragers van een verklaring van vakbekwaamheid niet over een Nederlandse verblijfsstatus. Onder de huidige wet- en regelgeving is een verblijfsstatus niet vereist voor het indienen van een aanvraag bij en het in behandeling nemen van die aanvraag door de Minister van VWS. In 2001 is een voorstel van wet op grond waarvan alleen aanvragers met een wettelijke verblijfsstatus een aanvraag zouden kunnen indienen, naar aanleiding van het advies van de Raad van State ingetrokken.<sup>10</sup>

Nu er voor de Minister van VWS geen mogelijkheid is om het bezit van een verblijfsstatus als eis te stellen, vraagt de CBGV zich af in hoeverre het ontbreken hiervan invloed kan hebben op de toelating tot een assessmentprocedure door de autonome opleidingsinstellingen. Een vergelijking met de beheersing van de Nederlandse taal (zie paragraaf 1.3.1) dringt zich op.

Indien aanvragers zonder wettelijke verblijfsstatus worden toegelaten tot een assessment, leidt dit tot een mogelijk overbodige belasting van de administratieve en toetsafnemende instanties. Immers, op dat moment hoeft nog niet duidelijk te zijn of betrokkene in Nederland aan het werk kan of een individueel toegesneden opleidingsprogramma of een reguliere opleiding kan volgen en voltooien.

Vanuit het belang van de kansrijkheid van een aanvrager én vanuit het oogpunt van effectiviteit en efficiëntie, is dat naar de mening van de CBGV een onwenselijke situatie.

#### 1.4 De uitvoering van een assessmentprocedure

Indien buitenslands gediplomeerden zich voor deelname aan een assessmentprocedure rechtstreeks tot de diverse opleidingsinstituten zouden wenden, zou dat een chaos tot gevolg hebben, zoals “shopgedrag” alsmede het probleem voor deze instituten om een betrouwbaar dossier van de kandidaat samen te stellen.

Derhalve beveelt de CBGV aan om aanvragen, evenals thans het geval is, centraal tot het Ministerie van VWS (unit Vakbekwaamheidsverklaringen van het Centraal Informatiepunt Beroepen Gezondheidszorg) te laten richten.

Een dergelijke centrale aanmelding bij het Ministerie van VWS ligt naar de mening van de CBGV voor de hand, aangezien een in te voeren assessmentprocedure uiteindelijk dient te leiden tot inschrijving in het BIG-register of het mogen voeren van een opleidingstitel. De Minister van VWS is conform de Wet BIG verantwoordelijk voor deze inschrijvingen of de verklaring om een opleidingstitel te mogen voeren.

De procedure binnen de unit Vakbekwaamheidsverklaringen - via Bureau Buitenlandse Diplomahouders (BBD) en advies van de CBGV - dient te leiden tot een zo compleet en betrouwbaar mogelijk dossier van de aanvrager. Daartoe dienen de huidige dossiereisen<sup>11</sup> in overleg met de onderwijsinstellingen aangepast te worden, zodat adequate informatie voorhanden komt ter bepaling van het vervolgtraject. Het volgens deze nieuwe eisen samengestelde dossier volgt een aanvrager gedurende de diverse stadia van de nieuwe procedure.

Diplomaverificatie en -waardering door de instanties Nuffic of Colo vormt eveneens onderdeel van het dossier, mede gezien de twijfel die kan rijzen over de authenticiteit van sommige overgelegde diploma's. Daarbij kan worden overwogen om - meer dan thans het geval is - over te gaan tot 'brononderzoek', dat wil zeggen onderzoek van verstrekte diploma's en opgegeven beroepservaring bij instituties in het land van herkomst.<sup>12</sup>

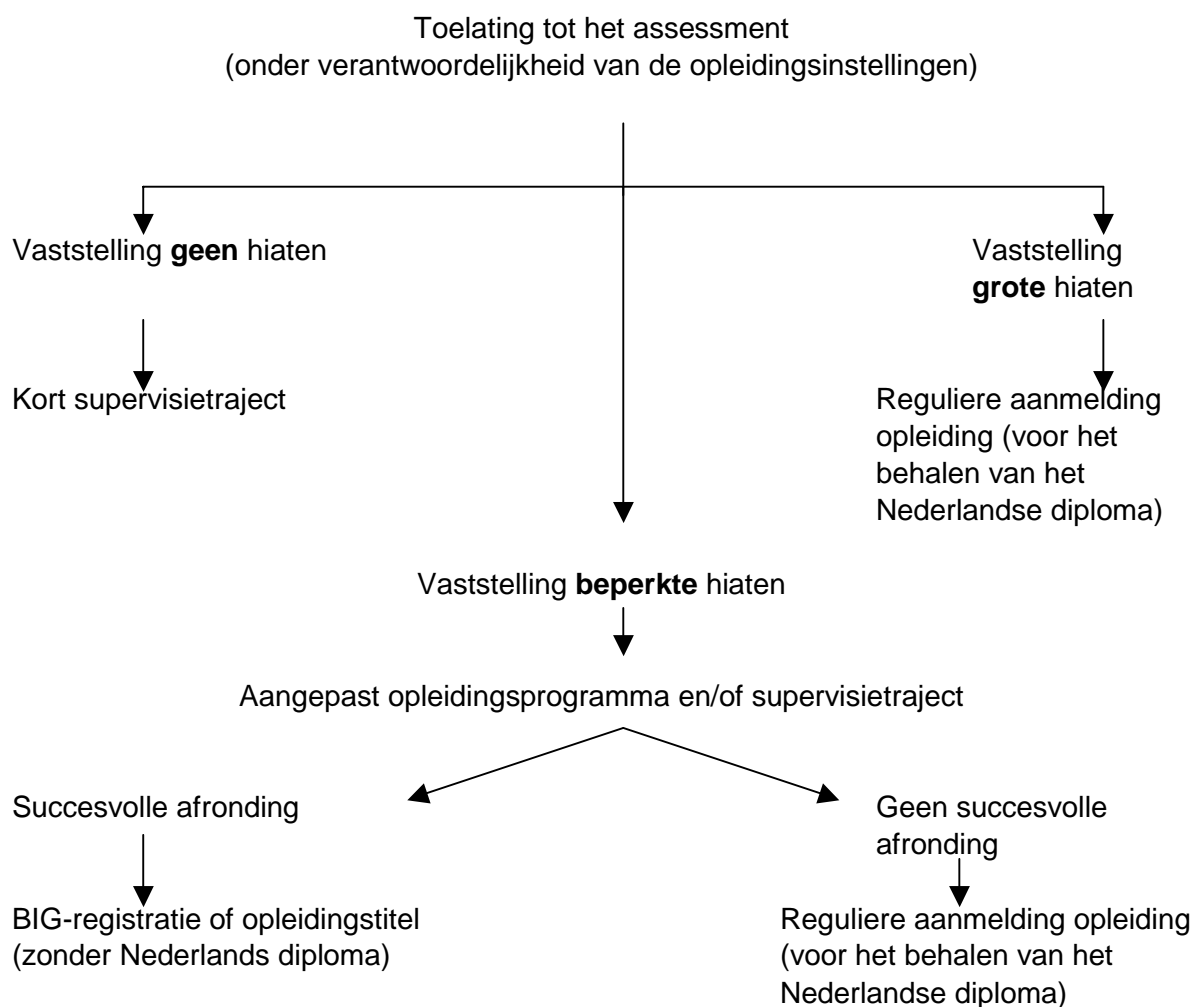
De advisering door de CBGV zal zich - na en in goed overleg met de examinerende instituten - moeten richten op de vraag of een aanvrager toegelaten kan worden tot een assessment. Op grond van de door de unit Vakbekwaamheidsverklaringen samengestelde dossiers, inclusief de diplomaverificatie en -waardering door de Nuffic of Colo - in de toekomst wellicht uit te breiden met EVC- en EVK-waardering en het aanbieden van onafhankelijke begeleiding bij de portfolio-opbouw - zijn dan voor de CBGV drie groepen van aanvragers te onderscheiden.

De bevindingen van de CBGV worden in de vorm van een advies over de aanvraag uitgebracht aan de aanvrager, de Minister van VWS en de betrokken onderwijs- c.q. exameninstellingen.

De CBGV kan ten aanzien van de drie groepen aanvragers het volgende adviseren:

- Groep 1* Als regel: er wordt een assessment aangeboden;
- Groep 2* Bij uitzondering: er wordt geen assessment aangeboden omdat vaststaat dat er geen hiaten in kennis en vaardigheden en beroepservaring zijn;
- Groep 3* Bij uitzondering: er wordt geen assessment aangeboden omdat de aanvraag niet voldoet aan de te stellen eisen vooraf - beheersing van de Nederlandse taal, vooropleiding en eventueel verblijfsstatus - of aan de te stellen dossiereisen.

Groep 1



Groep 2

De aanvrager heeft een zodanig bewezen staat van dienst dat nadere toetsing overbodig is. Betrokkene krijgt een kort supervisietraject aangeboden voor het kennismaken met het Nederlands zorgstelsel.

### Groep 3.

De aanvrager voldoet niet aan de te stellen eisen vooraf - beheersing van de Nederlandse taal, vooropleiding en eventueel verblijfsstatus - of aan de te stellen dossiereisen. Betrokkene dient zich regulier aan te melden bij een opleiding voor het behalen van het Nederlands diploma.

## **1.5 Mogelijke consequenties van het invoeren van een assessmentprocedure**

Het invoeren van een assessment voor buitenslands gediplomeerden zal naar de mening van de CBGV consequenties hebben voor:

1. de buitenslands gediplomeerden die een aanvraag indienen ter verkrijging van een verklaring van vakbekwaamheid;
2. de onderwijsinstellingen en zorginstellingen met leerfaciliteiten, alsmede de daarbij betrokken overheidsinstellingen;
3. het Ministerie van VWS - met name de unit Vakbekwaamheidsverklaringen en de CBGV - en overige bij de huidige procedure betrokken instanties;
4. een aantal instanties, actief op het gebied van inburgering van nieuwkomers, met name met betrekking tot de beheersing van de Nederlandse taal, alsmede de daarbij betrokken overheidsinstellingen;
5. de instanties, betrokken bij de toelating van en werkgelegenheid voor buitenslands gediplomeerden, alsmede de daarbij betrokken overheidsinstellingen;
6. de financiering.

### *1. buitenslands gediplomeerden*

De consequenties voor de buitenslands gediplomeerden zijn in positieve zin verbetering van de rechtsgelijkheid, vereenvoudiging en versnelling van de procedure (betere aansluiting tussen Ministerie van VWS en assessment bij de onderwijsinstellingen, minder grond voor bezwaar- en beroepsprocedures) en inschatting van eerder of elders verworven competenties en kwalificaties.

Indien tijdens de assessmentprocedure besloten wordt tot het lopen van 'supervisie', zal dit onderdeel vormen van de procedure. Thans moet de aanvrager zelf voor een supervisieplaats en een supervisor zorgen.

Anderzijds, indien deelname aan een assessment uitgangspunt wordt, zal er niet snel aanleiding zijn om een buitenslands gediplomeerde direct in te schrijven in het BIG-register of de opleidingstitel te laten voeren. De in de vorige paragraaf beschreven groep 2 zal naar verwachting een uitzondering vormen.

Tevens dient te worden bepaald of en zo ja, op welke wijze en in welke mate een eigen financiële bijdrage bij het indienen van een verzoek tot deelname aan een assessment van buitenslands gediplomeerden verlangd kan worden en welke financieringswijze van de individueel toegesneden opleidingsprogramma's het meest aangewezen is. Zie ook ad 6.

Feit is dat financiering in de huidige situatie versnipperd is: de kosten voor deelname aan de huidige kennis- en vaardighedentoetsen en/of het volgen van een (deel van de) opleiding worden gedragen door de aanvrager zelf (of diens partner), door het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI), door middel van studiefinanciering, door het UAF of door charitatieve of levensbeschouwelijke instellingen. Naar de mening van de CBGV leidt deze situatie tot rechtsongelijkheid.

De CBGV beveelt in dat kader aan om (vertegenwoordigende instanties van) buitenslands gediplomeerden en andere betrokken instanties bij het invoeren van een assessment te betrekken. Zonder volledigheid te willen betrachten, denkt de CBGV aan organisaties als Vluchtelingenorganisaties Nederland (VON), de Stichting voor Vluchteling-Studenten (UAF) en de Stichting voor Interculturele Bedrijfsaspecten en Intercultureel Ondernemerschap (SIBIO).

Actoren: (vertegenwoordigende instanties van) buitenslands gediplomeerden en andere betrokken instanties.

## *2. onderwijsinstellingen en zorginstellingen met leerfaciliteiten, alsmede de daarbij betrokkene overheidsinstellingen*

Er zal per beroepsgroep een assessment ontwikkeld moeten worden, alsmede zal de capaciteit vrijgemaakt moeten worden voor de uitvoering hiervan. Tevens dienen aangepaste opleidingsprogramma's ontwikkeld te worden en beschikbaar te zijn. Facilitering van en regelgeving voor het supervisietraject dienen te worden ontwikkeld, nadere regels dienen te worden opgesteld voor het aanbieden van supervisieplaatsen en de werving, training (en na- en bijscholing) en betaling van supervisors. Opgemerkt zij dat de keuze voor individueel toegesneden opleidingsprogramma's, supervisie of zij-instroom per beroepsgroep kan verschillen.

Bij een aantal opleidingen is reeds ervaring opgedaan met het portfolio-instrument en de EVC-systematiek, zoals in voorgaande reeds is aangegeven (zie eveneens hoofdstuk 2). Voor de beroepsgroepen waarvoor relatief weinig aanvragen worden ingediend, zullen het ontwikkelen en actueel houden van het examenmateriaal en de individueel toegesneden opleidingsmodules relatief hoge kosten met zich meebrengen met een zeer kleine uitstroom aan beroepsbeoefenaren. Niettemin bevinden zich hieronder beroepsgroepen die wel reeds in staat of bereid zijn een assessment aan te bieden of te ontwikkelen.

De CBGV stelt voor de aandacht bij het invoeren van een assessment in eerste instantie te richten op de beroepsgroepen waarvoor momenteel veel aanvragen worden ingediend: artsen, tandartsen, verpleegkundigen, verloskundigen en fysiotherapeuten. Voorts kunnen initiatieven van andere beroepsgroepen (mondhygiënisten, radiologisch laboranten) op het gebied van de ontwikkeling van een assessment in dit traject meegenomen worden. Met de bij deze beroepsgroepen betrokken (koepels van) onderwijsinstellingen dient (verder) overleg te worden gestart over uitvoering en financiering van een assessmentprocedure voor buitenslands gediplomeerden.

Tijdens de overbruggingsperiode tot het daadwerkelijk invoeren van een assessment voor buitenslands gediplomeerde artsen, tandartsen, verpleegkundigen, verloskundigen en fysiotherapeuten, zal de huidige procedure al zoveel mogelijk gemoderniseerd worden. De CBGV zal de bestaande kennis- en vaardighedentoetsen actueel maken en houden - met invoering van assessment-elementen - en nieuwe toetsen ontwikkelen..

Voor de overige Wet BIG-gereguleerde beroepsgroepen dient vooralsnog gebruik gemaakt te worden van de huidige procedure voor een aanvraag van vakbekwaamheid met waar mogelijk het toepassen van reeds bestaande toetsmogelijkheden of het ontwikkelen hiervan.

De personele, financiële, materiële en wettelijke gevolgen dienen in kaart te worden gebracht, zowel van de assessmentsprocedure als van de overbruggingsperiode.

Actoren: de (koepels van) onderwijsinstellingen, de zorginstellingen en de daarbij betrokken beroepsorganisaties en de Ministeries van OCenW en van VWS.

*3. Ministerie van VWS - met name de unit Vakbekwaamheidsverklaringen en de CBGV - en overige bij de huidige procedure betrokken instanties*

De huidige dossiereisen dienen in overleg met de onderwijsinstellingen aangepast te worden. Nog niet valt te overzien of het aantal bezwaar- en beroepschriften juist zal afnemen of toenemen. Op de beslissing van de Minister van VWS blijft de wettelijke bezwaar- en beroepsprocedure van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) van toepassing. Wellicht zal er een verschuiving plaatsvinden van bezwaar- en beroepsprocedures van het Ministerie van VWS naar de onderwijsinstellingen, zoals deze eveneens openstaan voor Nederlandse studenten.

Ervan uitgaande dat in de loop van de tijd een adviestraject 'op maat' ontwikkeld zal worden, dat zowel in de ogen van de aanvragers als de examinerende instituten voldoet, zou de beleidstoetsing achteraf vereenvoudigd kunnen worden.

Gezien de nieuwe taakstelling van de CBGV zou een wijziging van de samenstelling en werkwijze van de commissie overwogen kunnen worden. Met betrekking tot de samenstelling kan daarbij gedacht worden aan het betrekken van consumenten- of patiëntenorganisaties, alsmede buitenslands gediplomeerde beroepsbeoefenaren die inmiddels tot de Nederlandse arbeidsmarkt zijn togetreden.

De personele, financiële, materiële en wettelijke gevolgen dienen in kaart te worden gebracht.

Actoren: de (koepels van) onderwijsinstellingen, Nuffic en Colo en de Ministeries van OCenW en van VWS.

4. *instanties, actief op het gebied van inburgering van nieuwkomers, alsmede de daarbij betrokken overheidsinstellingen*

Gezien de hierboven aangegeven opvatting dat de beheersing van de Nederlandse taal een factor is die invloed heeft op deelname aan een assessment, zullen de mogelijkheden en gevolgen daarvan in kaart gebracht moeten worden. Ook bij het op peil houden van de hier verworven kennis en vaardigheden zullen deze instituties een rol moeten spelen. Zie ook ad 5.

De personele, financiële, materiële en wettelijke gevolgen dienen in kaart te worden gebracht.

Actoren: Ministeries van OCenW en van Vreemdelingenzaken en Integratie (Justitie).

5. *instanties, betrokken bij de toelating van en werkgelegenheid voor buitenslands gediplomeerden, alsmede de daarbij betrokken overheidsinstellingen*

Investeren in examinering en opleiding zal pas duidelijk effect hebben als de aanvragers ook daadwerkelijk tot de Nederlandse arbeidsmarkt kunnen toetreden. De ervaring leert, dat ook in die periode geïnvesteerd moet worden in het onderhouden van de verkregen kennis en vaardigheden, met name op het gebied van de beheersing van de Nederlandse taal en kennis van de structuur, cultuur, attitude en professioneel gedrag binnen de Nederlandse gezondheidszorg. Het aanbieden, ontwikkelen en onderhouden van intervisieprogramma's kan hierbij behulpzaam zijn. Zie ook ad 4.

Voorts zou tijdens de assessmentprocedure reeds aandacht besteed kunnen worden aan loopbaanplanning en een follow-uponderzoek gestart kunnen worden naar de bevindingen van de buitenslands gediplomeerden, zoals de CBGV eerder in haar Discussienota van januari 2002 heeft aanbevolen.<sup>13</sup>

De personele, financiële, materiële en wettelijke gevolgen dienen in kaart te worden gebracht.

Actoren: Ministeries van Vreemdelingenzaken en Integratie (Justitie), van SZW en van VWS.

6. *financiering*

Ondanks de aanbeveling van de CBGV om de aandacht bij het invoeren van een assessment in eerste instantie te beperken tot de beroepsgroepen artsen, tandartsen, verpleegkundigen, verloskundigen en fysiotherapeuten, zullen de financiële gevolgen groot zijn. Kosten zijn verbonden aan:

- het ontwikkelen en actueel houden per beroepsgroep van een assessment met individueel toegesneden opleidingsmodules;
- het ontwikkelen van assessment-instrumentarium (portfolio en EVC-systematiek);

- het vrijmaken van capaciteit - in personele en materiële zin - bij onderwijsinstellingen voor de uitvoering;
- het faciliteren van het supervisietraject (vinden van supervisieplaatsen en de werving, training en betaling van supervisors).

Het antwoord op de vraag in hoeverre een eigen bijdrage van buitenslands gediplomeerden overwogen moet worden en wat de meest aangewezen financieringsvorm voor het volgen van de individueel toegesneden opleidingsprogramma's moet zijn, behoort niet tot de competenties van de CBGV (zie ook ad 1).

Daarnaast dienen huidige regelgeving en (wettelijke) procedures met elkaar in overeenstemming te worden gebracht door de betrokken overheidsinstellingen.

In hoofdstuk 3 wordt per beroepsgroep aangegeven om welke aantallen aanvragers het gaat, die mogelijk anderszins aan een assessment zouden deelnemen.

Actoren:

- Ministeries van VWS, van OCenW, van Vreemdelingenzaken en Integratie (Justitie) en van SZW;
- CWI en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG);
- (vertegenwoordigende instanties van) buitenslands gediplomeerden en andere betrokken instanties;
- Nuffic en COLO;
- de (koepels van) onderwijsinstellingen;
- de zorginstellingen en de daarbij betrokken beroepsorganisaties.

## 1.6 Kwaliteitsborging

De nieuwe procedure dient naar de mening van de CBGV periodiek geëvalueerd te worden, in goed overleg tussen de betrokken instanties van het Ministerie van VWS (unit Vakbekwaamheidsverklaringen en de CBGV) en de examinerende en onderwijsgevende instellingen. Op deze wijze dient maatwerk te worden verkregen dat voldoet aan de door de Minister van VWS in haar verzoek aan de CBGV van 4 juli 2002 gestelde eisen van rechtsgelijkheid en objectiviteit.

Daarnaast pleit de CBGV voor het invoeren van casemanagement in het traject van dossiervorming, advisering, examinering en opleiding en/of supervisie. Casemanagement bevordert de effectiviteit en efficiëntie van het proces, creëert één aanspreekpunt voor een aanvrager van het begin tot het eind en kan bijdragen aan het doorbreken van de huidige "schotten" tussen de bij het proces betrokken instanties. Binnen het Ministerie van VWS is reeds een - bescheiden - begin met casemanagement gemaakt.

Tevens kan de aanbeveling van de CBGV om een follow-up onderzoek naar de bevindingen van aanvragers uit te voeren, gezien worden als onderdeel van goede kwaliteitszorg. Veronderstelling van de CBGV is dat haar werkzaamheden bijdragen aan de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland. Het is voor toetsing van dit

uitgangspunt van belang om te weten hoe het vervolgtraject van de aanvragers - na advies van de CBGV - is verlopen. In een prospectief onderzoek zou, op basis van vrijwilligheid of conform de vereisten van de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP), de loopbaan van buitenslands gediplomeerde beroepsbeoefenaren gevolgd kunnen worden. Op basis van de resultaten van het onderzoek zouden de betrokken ministeries geïnformeerd kunnen worden over aanvullende maatregelen ter bevordering van de kwaliteit.

De CBGV beveelt nader toezicht door de IGZ op het gebruik van de beroeps- of opleidingstitel aan.

Onder het regime van de Wet BIG is het mogelijk dat - bijvoorbeeld - een buitenslands gediplomeerde zonder BIG-registratie "in opdracht werkt" in zijn of haar vakgebied. Handelingen dienen dan verricht te worden in opdracht van een zelfstandig bevoegde beroepsbeoefenaar en diens aanwijzingen moeten worden opgevolgd. Tevens dient de opdrachtnemer - hier de buitenslands gediplomeerde - zich redelijkerwijs bekwaam te achten om de opgedragen handeling behoorlijk uit te voeren. Deze mogelijkheid kan bijdragen aan het snel inspelen op de arbeidsmarktproblematiek in de Nederlandse gezondheidszorg. Echter, de buitenslands gediplomeerde mag dan nog geen Nederlandse BIG-titel voeren. Registratie in het BIG-register daarentegen leidt tot een aantal plichten en rechten, waaronder het recht de beroepstitel, zoals arts, te voeren. Bij de artikel 34-beroepen van de Wet BIG gaat het om het voeren van de opleidingstitel. In de praktijk is het de CBGV echter gebleken dat buitenslands gediplomeerden die de huidige aanvraagprocedure niet succesvol hebben doorlopen of nog niet hebben afgerond de beroepstitel of de opleidingstitel voeren. Op grond van deze ervaring wordt nader toezicht door de IGZ aanbevolen door de CBGV.

## 2 NADERE INVULLING PER BEROEPSGROEP

### Geneeskundige

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde artsen (niet-EER):*

*2000: 257 beschikkingen*

*2001: 245 beschikkingen*

- Een advies aan OCG/DMW (Onderwijs Commissie Geneeskunde van het Discipline Overleg Medische Wetenschappen) door een ingestelde projectgroep over afstemming binnen de medische faculteiten van de instroom van buitenlandse artsen, wordt momenteel voorbereid. Streven is dit advies op 7 november 2002 te bespreken in de vergadering van DMW.  
De unit Vakbekwaamheidsverklaringen, waaronder de CBGV, is bij deze advisering betrokken geweest. De hierboven geadviseerde procedure is daarbij onderwerp van gesprek geweest. Voor een goede intakeprocedure lijkt voor de unit Vakbekwaamheidsverklaringen en de CBGV één aanspreekpunt bij de faculteiten het gunstigst. In dit verband zijn de CIBA (Commissie Instroom Buitenlandse Artsen) en de OCG/DMW genoemd.
  
- De Nuffic voert momenteel samen met de medische faculteit van de Universiteit Utrecht een pilotproject uit om ervaring op te doen met het portfolio-instrument voor buitenslands gediplomeerde artsen die “zij-instromen” in de opleiding. In dit project vormt het portfolio een belangrijk communicatie-middel tussen de instromende arts en de faculteit. Aan de hand van opdrachten bouwen de deelnemers een dossier op waarin hun beroepservaring op een gedegen manier wordt beschreven. De dossiers worden vervolgens voorgelegd aan Nederlandse artsen en specialisten met de vraag welke aspecten zij nader uitgewerkt willen zien, zodat men een beter beeld krijgt van de competenties van betrokkene. Daarnaast komen er in dit project vragen aan de orde als: op welke wijze dient de arts zijn/haar eerder ervaringen te expliciteren, welke bewijsstukken accepteert men en welke plaats kan het portfolio innemen in de inpassingsprocedure?  
Het project wordt begin 2003 afgerond met een landelijke expertmeeting.

### Verpleegkundige

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde verpleegkundigen (niet-EER):*

*2000: 137 beschikkingen*

*2001: 88 beschikkingen*

- Met de BVE-raad en HBO-raad is overleg gevoerd.
- Rapport OSA over zij-instroom verpleegkundigen

### Tandarts

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde tandartsen (niet-EER):*

*2000: 46 beschikkingen*

*2001: 30 beschikkingen*

- De CBGV heeft op 20 juli 2001 een algemeen advies uitgebracht over het tekort aan opleidingsplaatsen voor houders van een buitenslands diploma tandheelkunde. Momenteel is zij-instroom voor buitenslands gediplomeerde tandartsen vrijwel niet meer mogelijk.
- Plannen voor een speciale opleiding voor buitenlandse tandartsen (Eindrapport Adviesgroep capaciteit mondzorg, augustus 2000) zijn niet gerealiseerd.
- Met de Kamer Tandheelkunde is overleg in voorbereiding.

### Verloskundige

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde verloskundigen (niet-EER):*

*2000: 4 beschikkingen*

*2001: 8 beschikkingen*

- Met de Stichting Samenwerkende Opleidingen Verloskundigen is overleg gevoerd.

### Apotheker

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde apothekers (niet-EER):*

*2000: 6 beschikkingen*

*2001: 2 beschikkingen*

- In het overleg met de VSNU zal ook deze beroepsgroep worden betrokken.

### Fysiotherapeut

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde fysiotherapeuten (niet-EER):*

*2000: 9 beschikkingen*

*2001: 3 beschikkingen*

- Deze beroepsgroep is in het overleg met de HBO-raad betrokken.

#### Psychotherapeut

#### Gezondheidszorgpsycholoog

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde psychotherapeuten en gezondheidspsychologen (niet-EER):*

*2000: 6 beschikkingen*

*2001: geen*

#### Apothekersassistent

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde apothekersassistenten (niet-EER):*

*2000: 1 beschikking*

*2001: 1 beschikking*

Deze beroepsgroep is in het overleg met de BVE-raad betrokken.

#### Oefentherapeut

Deze beroepsgroep is in het overleg met de HBO-raad betrokken.

#### Diëtist

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde diëtisten (niet-EER):*

*2000: 3 beschikkingen*

*2001: geen*

Deze beroepsgroep is in het overleg met de HBO-raad betrokken.

#### Orthoptist

Deze beroepsgroep is in het overleg met de HBO-raad betrokken.

#### Ergotherapeut

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde ergotherapeuten (niet-EER):*

*2000: 2 beschikkingen*

*2001: geen*

Deze beroepsgroep is in het overleg met de HBO-raad betrokken.

#### Podotherapeut

Deze beroepsgroep is in het overleg met de HBO-raad betrokken.

### Logopedist

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde logopedisten (niet-EER):*

*2000: 1 beschikking*

*2001: geen*

Deze beroepsgroep is in het overleg met de HBO-raad betrokken.

### Radiodiagnostisch laborant

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde radiodiagnostisch laboranten (niet-EER):*

*2000: 4 beschikkingen*

*2001: 7 beschikkingen*

### Radiotherapeutisch laborant

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde radiotherapeutisch laboranten (niet-EER):*

*2000: 1 beschikking*

*2001: 1 beschikking*

Beide beroepsgroepen zijn in het overleg met de HBO-raad betrokken.

### Mondhygiënist

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde mondhygiënisten (niet-EER):*

*2000: 3 beschikkingen*

*2001: 2 beschikkingen*

Deze beroepsgroep is in het overleg met de HBO-raad betrokken.

### Tandprotheticus

### Optometrist

Deze beroepsgroep is in het overleg met de HBO-raad betrokken.

Verzorgende individuele gezondheidszorg

*Door het Ministerie van VWS behandelde aanvragen voor een verklaring van vakbekwaamheid van buitenlands gediplomeerde VIG-ers (niet-EER):*

*2000: 15 beschikkingen*

*2001: 6 beschikkingen*

Deze beroepsgroep is in het overleg met de BVE-raad betrokken.

## BIJLAGEN

### Bijlage 1: Huidige procedure aanvraag verklaring vakbekwaamheid

In dit hoofdstuk wordt op beknopte wijze de huidige procedure voor de aanvraag van een verklaring van vakbekwaamheid beschreven. Voor een uitgebreide beschrijving wordt verwezen naar de brochure 'Met een buitenlands diploma werken in de Nederlandse gezondheidszorg'<sup>14</sup> en de 'Circulaire verklaring omtrent de vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerden'.<sup>15</sup>

Op 1 december 1997 is de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) grotendeels in werking getreden. In de Wet BIG zijn de artikelen 41-45 aan de toelating van buitenslands gediplomeerden in de Nederlandse volksgezondheid gewijd. Daarbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen beroepen waarop het stelsel van registratie en beroepstitelbescherming van toepassing is (de artikel 3-beroepen van de Wet BIG) en beroepen waarop het stelsel van opleidingstitelbescherming van toepassing is (de artikel 34-beroepen van de Wet BIG). Voor beide stelsels wordt aangegeven dat de Minister van VWS een commissie van deskundigen instelt - de CBGV - die tot taak heeft de minister op verzoek of uit eigen beweging van advies te dienen over de toepassing van de artikelen 41 en 45 Wet BIG.

De Wet BIG geeft aan dat zowel in Nederland opgeleide beroepsbeoefenaren als buitenslands gediplomeerde beroepsbeoefenaren aan de in Nederland gestelde opleidingseisen dienen te voldoen voor registratie in het BIG-register of het voeren van de opleidingstitel.

De Wet BIG kent acht 'artikel 3-beroepen':

- arts (GK)
- apotheker (AP)
- psychotherapeut (PSY)
- tandarts (TA)
- gezondheidszorgpsycholoog (GZP)
- verloskundige (VLK)
- verpleegkundige (VPL)
- fysiotherapeut (FYS)

Voor deze beroepen is een register - het BIG-register - ingesteld dat wettelijke bescherming biedt. Zo mogen bijvoorbeeld alleen personen die in het BIG-register staan vermeld de daarbij behorende beroepstitel voeren.

*De vraag voor een buitenslands gediplomeerde die een aanvraag indient voor één van deze beroepen, is of betrokkene een - al dan niet geclausuleerde - verklaring van vakbekwaamheid van de Minister van VWS kan verkrijgen. Alleen met een dergelijke verklaring kan betrokkene zich in het BIG-register laten inschrijven.*

De Wet BIG kent tevens dertien 'artikel 34-beroepen':

- apothekersassistent (AA)
- oefentherapeut (OT)
- diëtist (DI)
- orthoptist (ORT)

- ergotherapeut (ET)
- podotherapeut (PO)
- logopedist (LOG)
- radiodiagnostisch laborant (RL)
- radiotherapeutisch laborant (RL)
- mondhygiënist (MH)
- tandprotheticus (TP)
- optometrist (OPT)
- verzorgende individuele gezondheidszorg (VIG)

*De vraag voor een buitenslands gediplomeerde die een aanvraag indient voor één van deze beroepen, is of betrokkene de opleidingstitel mag voeren of niet. Een wettelijk register is voor deze beroepen niet ingesteld.*

Buitenslands gediplomeerden kunnen op grond van de artikelen 41 en 45 Wet BIG bij het Ministerie van VWS een verklaring van vakbekwaamheid aanvragen voor deze artikel 3- en artikel 34-beroepen, in het eerste geval ten behoeve van inschrijving in het BIG-register en in het tweede geval ten behoeve van het voeren van de opleidingstitel.

Na completering van het dossier van een buitenslands gediplomeerde, kan de Minister van VWS de CBGV verzoeken om advies uit te brengen over de aanvraag. Veelal vraagt de CBGV daarbij de Nuffic of Colo om een waardering van het diploma. Deze waardering behelst een onderwijskundige vergelijking. De CBGV kan een aanvrager uitnodigen voor een gesprek met een delegatie van de commissie. Ook kan de CBGV een aanvrager verzoeken om een kennis- en vaardigheidstoets af te leggen (zie bijlage 3). Tot slot stelt de CBGV een gemotiveerd advies over de aanvraag op ten behoeve van de Minister van VWS.

Overigens hoeft de Minister van VWS geen advies over een aanvraag aan de CBGV te vragen. Aan de hand van eerdere beslissingen van de minister, veelal op grond van eerder advies door de CBGV en de ervaringen die zijn opgedaan met aanvragers met een vergelijkbaar diploma, kan de minister direct een voornemen tot besluit opstellen.

De minister beslist na het door de CBGV uitgebrachte advies - en na een voornemen tot besluit en het voeren van een eventueel zienswijzegesprek - definitief op de aanvraag van de buitenslands gediplomeerde in de gezondheidszorg.

Nadat de beschikking is afgegeven, heeft de aanvrager nog de mogelijkheid formeel bezwaar en beroep aan te tekenen tegen de beschikking

### Artikel 3-beroepen

De CBGV kan bij de artikel 3-beroepen concluderen dat het door opleidingen en beroepservaring bereikte niveau van een buitenslands gediplomeerde niet gelijkwaardig, nagenoeg gelijkwaardig of gelijkwaardig is aan dat van een Nederlandse beroepsbeoefenaar. Op grond daarvan adviseert zij de minister om de aanvraag af te wijzen zodat betrokkene (een deel van) de opleiding in Nederland moet volgen of toe te wijzen zodat betrokkene - geclausuleerd of ongeclausuleerd - in het BIG-register kan worden ingeschreven.

### Artikel 34-beroepen

Voor het artikel 34-beroep bestaat in Nederland geen wettelijk ingesteld register, zoals het BIG-register. De CBGV kan de minister adviseren of de desbetreffende beoefenaar de wettelijk erkende opleidingstitel mag voeren.

Voor aanvragers met een nationaliteit van de Europese Economische Ruimte (EER), waarbij het diploma valt onder de werking van een van de Richtlijnen Algemeen Stelsel, gelden twee mogelijkheden:

- De CBGV adviseert de minister dat de verklaring van vakbekwaamheid direct kan worden afgegeven omdat de aanvrager een opleidingsniveau heeft dat gelijkwaardig is aan dat van een Nederlandse beroepsbeoefenaar.
- De CBGV is van mening dat de opleiding van de aanvrager wezenlijke verschillen vertoont met de overeenkomstige Nederlandse opleiding en adviseert de minister om nadere voorwaarden te stellen aan het inwilligen van het verzoek om een verklaring van vakbekwaamheid af te geven. Dit kan zijn het volgen van een aanpassingsstage c.q. het afleggen van een proeve van bekwaamheid.

Valt een aanvrager niet onder de hierboven genoemde categorie, dan kan een verzoek alleen uitmonden in gelijkwaardigheid dan wel niet gelijkwaardigheid ten opzichte van het opleidingsniveau van een in Nederland opgeleide beroepsbeoefenaar. Nagenoeg gelijkwaardigheid is voor de categorie aanvragers voor de artikel 34 beroepen (nog) uitgesloten<sup>16</sup>. Wanneer het opleidingsniveau niet gelijkwaardig is, zal de aanvrager de opleiding geheel of gedeeltelijk in Nederland moeten volgen. Wanneer deze aanvrager het Nederlandse diploma heeft behaald, is deze direct gerechtigd de opleidingstitel te voeren.

## Bijlage 2: Aandachts- en knelpunten huidige procedure

De CBGV heeft in haar eerste zittingsperiode een aantal aandachtspunten geconstateerd bij de uitvoering van de procedure voor een aanvraag van een verklaring van vakbekwaamheid en bij de relatie tussen deze procedure en voorliggende en latere trajecten. Hieronder worden deze aandachtspunten in willekeurige volgorde - en bij enkele punten met toelichting - samengevat.

In de Discussienota voorstel actieplan 2001-2005 CBGV<sup>17</sup> zijn voor een aantal van deze aandachts- en knelpunten reeds oplossingsrichtingen geformuleerd. In onderhavig advies over de consequenties van het invoeren van een assessment zijn een aantal van deze oplossingsrichtingen verder uitgewerkt.

Uitgangspunt is dat de beoordeling van de vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerde beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg te rechtvaardigen is vanuit het publieke belang van handhaving van de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland en de bescherming van de consument. Bij deze beoordeling dient anderzijds rekening te worden gehouden met het recht van buitenslands gediplomeerden op een zorgvuldige en aan hun kennis en vaardigheden tegemoet komende beoordeling.

- De behandeling van een aanvraag van een verklaring van vakbekwaamheid kan lang duren.

*De totale behandeltime van een aanvraag is afhankelijk van een groot aantal factoren, zoals:*

*het door betrokkene voldoen aan de in regelgeving gestelde dossiereisen<sup>18</sup>, het al dan niet door de Minister van VWS voor advies aan de CBGV voorleggen van een aanvraag, het door de CBGV opvragen van een zogeheten diplomawaardering bij de NUFFIC of COLO<sup>19</sup>, het eventueel voeren van een gesprek met de aanvrager, het al dan niet aanbieden van een kennis- en vaardighedentoets aan de aanvrager en de wettelijke vereisten van de Awb.*

*De gehele behandeling van een aanvraag strekt zich uit over verschillende organisatieonderdelen en instanties. Ten behoeve van de onderlinge afstemming heeft adviesbureau Ordina in januari 2002 een (beperkte) koppeling van werkzaamheden tussen een tweetal schijven binnen het Ministerie van VWS aanbevolen. Echter, in de toekomst zullen, indien een assessment gerealiseerd wordt, ook onderwijsgevende en examinerende instanties bij de procedure betrokken worden. In onderhavig advies wordt aan deze problematiek aandacht besteed.*

- Het aantal bij de Minister van VWS ingediende aanvragen en daarmee eveneens het aantal door de CBGV uit te brengen adviezen aan de minister neemt toe.

*Ter illustratie: in het jaar 1999 bracht de CBGV een aantal van 155 adviezen uit aan de Minister van VWS, in het jaar 2000 waren dit er 208 en in het jaar 2001 betrof dit een aantal van 302.*

*Het gevolg van deze toegenomen aantallen is dat de doorlooptijd van de gehele procedure, van eerste aanvraag door betrokkene tot definitieve beschikking door de Minister van VWS, onder druk is komen te staan.*

- De beheersing van de Nederlandse taal vormt geen onderdeel van de beoordeling van de vakbekwaamheid van een buitenslands gediplomeerde.
- Een aanvraag van een buitenslands gediplomeerde beroepsbeoefenaar dient door de Minister van VWS in behandeling te worden genomen terwijl betrokkene in het buitenland verblijft of nog geen tewerkstellingsvergunning of verblijfsstatus heeft.

*Onder de Wet regelende de uitoefening der geneeskunst (WUG, Stb. 1865, 60, vervallen per 1 december 1997) werden buitenslands gediplomeerde artsen toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst respectievelijk tandheelkunde, indien zij in Nederland een werkgever hadden gevonden. Verzoeken van buitenslands gediplomeerde artsen die (nog) niet over een werkgever beschikten werden niet behandeld. Voor andere beroepsgroepen golden soortgelijke regelingen. Onder het regime van de Wet BIG kan iedere buitenslands gediplomeerde een verklaring van vakbekwaamheid aanvragen indien betrokkene nog niet over een werkgever beschikt. Gevolg is dat iedere buitenslands gediplomeerde, ongeacht of deze een verblijfsvergunning heeft of in Nederland woont, een aanvraag kan indienen. Bij voorstel van wet tot Wijziging van de Wet BIG<sup>20</sup> is in eerste instantie voorgesteld om aanvragen alleen in behandeling te nemen indien aanvragers een geldige verblijfstitel hebben. De Raad van State heeft in haar advies aangegeven dat hierdoor een 'kastje-muur'-situatie zou kunnen ontstaan doordat de procedures voor het verkrijgen van een verblijfstitel en de procedures voor een verklaring van vakbekwaamheid niet op elkaar zijn afgestemd. Bij Nader rapport is de voorgenomen wijziging dan ook ingetrokken.*

- De huidige procedure is in vergelijking met het oude regime (tot halverwege de jaren '90) strenger.

*Onder het regime van - onder meer - de WUG (Wet Uitoefening geneeskunst welke met de komst van de Wet BIG is ingetrokken) werden door de Minister van VWS (tijdelijke) verklaringen van bevoegdheid afgegeven aan met name artsen die achteraf niet aan de opleidings- en ervaringseisen bleken te voldoen. Na afloop van zo'n periode werd beoordeeld of betrokkene volledig en voor onbepaalde tijd toelaatbaar was of niet. Deze situatie werd vanuit het oogpunt van kwaliteit van zorg steeds sterker als onwenselijk ervaren. Het kwam immers voor dat houders van een buitenlands diploma met een opleiding die wezenlijke tekortkomingen vertoonde in vergelijking met de Nederlandse (basis)opleiding, actief waren in de patiëntenzorg. Dit heeft geleid tot aanpassing van het beleid door de Minister van VWS, waarbij voortaan wel eisen werden gesteld aan de deskundigheid van de aanvrager.*

- Het instrument supervisie, waarbij een buitenslands gediplomeerde geclausuleerd in het BIG-register kan worden ingeschreven, is niet helder gedefinieerd en geregeld.

- Tussen het besluit van de Minister van VWS op de aanvraag en een eventueel door de aanvrager bij een Nederlandse onderwijsinstelling te volgen (deel) van de studie is onvoldoende aansluiting.

*Indien de Minister van VWS oordeelt dat de vakbekwaamheid van een buitenslands gediplomeerde niet gelijkwaardig is aan die van een Nederlandse beroepsbeoefenaar, kan bij de beschikking een zogeheten ‘inpassingsadvies’ worden gegeven. Dit advies kan beschouwd worden als een aanbeveling van de minister aan een opleidingsinstelling om betrokkene in een hoger studiejaar te laten instromen dan wel vrijstellingen te verlenen.*

*De opleidingsinstellingen zijn echter niet gebonden aan dit advies, wat mogelijk kan leiden tot teleurstelling bij de aanvrager. Het is aan de universiteiten of de (hoge) scholen om te bepalen in welk jaar of met welke vrijstellingen een betrokkene kan instromen in de opleiding. Daarbij komt dat in de praktijk is gebleken dat instroom in de opleiding niet altijd (op korte termijn) mogelijk is door een gebrek aan opleidingsplaatsen. Met name bij de tandheelkunde speelt dit probleem<sup>21</sup>. Tevens dient in ogenschouw te worden genomen dat betrokkene voor het volgen van (een deel van) de studie de Nederlandse taal dient te beheersen. Zoals eerder in deze opsomming gesteld, vormt de beheersing van de Nederlandse taal geen onderdeel van de beoordeling door de Minister van VWS.*

- Toename van de invloed van Europese regelgeving op de toelating van buitenslands gediplomeerden.

*Bij een aanvraag van een verklaring van vakbekwaamheid dient in de eerste plaats te worden nagegaan of de aanvraag valt onder de werking van het algemeen stelsel van erkenning van hoger-onderwijsdiploma's (Richtlijn 89/48/EEG), het algemeen stelsel van erkenning van beroepsopleidingen (Richtlijn 92/51/EEG) of de specifieke richtlijnen voor de beroepsgroepen arts (Richtlijn 93/16/EEG), tandarts (Richtlijn 78/686/EEG), verpleegkundige (Richtlijn 77/452/EEG), apotheker (85/433/EEG) en verloskundige (Richtlijn 80/154/EEG).*

*Verder verkort de Europese Richtlijn 2001/19/EG, welke per 1 januari 2003 geïmplementeerd dient te zijn, de behandeltijd voor de procedure van aanvragers van buiten de Europese Economische Ruimte (EER)<sup>22</sup> tot drie maanden indien de diploma's en getuigschriften van de aanvrager reeds in een andere lidstaat zijn erkend. Tevens heeft de Europese commissie een voorstel (2002/0061 COD) ingediend voor een Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties. Dit voorstel leidt mogelijk tot aanpassing van de huidige specifieke richtlijnen en uitbreiding van het algemeen stelsel.*

- In de praktijk blijkt soms dat afgewezen houders van een buitenlands diploma of in behandeling zijnde aanvragers, ten onrechte de gereguleerde beroeps- of opleidingstitel gebruiken en als zodanig werkzaamheden verrichten.

### **Bijlage 3: Toetsmogelijkheden binnen de huidige procedure**

Binnen de huidige procedure bestaan aantal toetsmogelijkheden voor een beperkt aantal beroepsgroepen, welke per beroepsgroep, omdat daar de behoefte gevoeld werd, zijn ontworpen. Deze zijn echter niet te vergelijken met een algemeen assessment, daar niet voor alle beroepsgroepen toetsen beschikbaar zijn, de wel beschikbare toetsmogelijkheden niet van vergelijkbare opzet zijn en de (uitslagen van de) toetsmogelijkheden niet tot een instroom in een opleiding hoeven te leiden.

De CBGV heeft de mogelijkheid om de buitenslands gediplomeerde te verzoeken een *kennis- en vaardighedentoets* af te leggen. Bij slagen zal dit leiden tot een positief advies door de CBGV aan de minister om de buitenslands gediplomeerde, eventueel onder voorwaarden, een verklaring van vakbekwaamheid te verlenen.

Echter, eventueel tijdens de toetsen vastgestelde lacunes in de kennis en vaardigheden - op grond waarvan betrokkene onvoldoende voor de toetsen heeft gescoord - hebben in principe geen invloed op haar of zijn instroom in een opleiding. Immers, de opleidingsinstellingen bepalen zelf in welk jaar of met welke vrijstellingen een betrokkene kan instromen in de opleiding.

De toetsmogelijkheid wordt in toenemende mate door de CBGV gehanteerd, met name bij de beroepsgroep artsen. Momenteel ligt een voorstel van wet tot wijziging van de Wet BIG aan de Tweede Kamer voor, waarbij de kennis- en vaardighedentoets een wettelijke basis krijgt.<sup>23</sup>

De CBGV heeft in het verleden eerder aanbevelingen gedaan om de kennis- en vaardighedentoets wettelijk vast te leggen en nader onderzoek te doen naar de problematiek rond de kennis- en vaardighedentoets.<sup>24</sup>

#### Geneeskundigen

Het kennisgedeelte van deze toets is gebaseerd op de zogeheten 'Interfacultaire Voortgangstoets Geneeskunde', zoals de studenten aan de medische faculteiten van Nijmegen, Groningen en Maastricht deze dienen af te leggen. De toets wordt afgenomen door de Universiteit Maastricht. Voor het vaardighedengedeelte, bestaande uit een zevental onderwerpen, wordt gebruik gemaakt van het Klinisch Trainingscentrum van de Katholieke Universiteit Nijmegen.

In 2002 (tot en met oktober) is deze toets tweeëntwintig maal door de CBGV aangeboden. De kosten van deelname aan de toets bedragen € 865,- en zijn voor rekening van de kandidaat.

#### Verpleegkundigen

Voor de beroepsgroep verpleegkundigen had de CBGV de mogelijkheid om gebruik te maken van de 'Citotoets voor buitenlandse verpleegkundigen'. Deze toets dekt echter niet de huidige brede eindtermen van de Nederlandse opleiding tot verpleegkundige.

Momenteel buigt een werkgroep van de CBGV zich over andere toetsmogelijkheden. In 2001 is de toets eenmaal aangeboden aan een aanvrager. De kosten van deelname aan de toets bedragen € 565,- en zijn voor rekening van de kandidaat.

### Tandartsen

De kennis- en vaardighedentoets voor tandartsen met een buitenlands diploma kan worden afgenomen bij het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam of bij de subfaculteit Tandheelkunde van de Katholieke Universiteit Nijmegen. De toets omvat een viertal deelgebieden.

De kennis- en vaardighedentoets voor buitenslands gediplomeerde tandartsen is tot nu toe viermaal aangeboden door de CBGV. De kosten van deelname: kennistoets € 134,- per dagdeel (max. twee) en vaardighedentoets € 340,- tot € 454,- per dagdeel (max. vier) en zijn voor rekening van de kandidaat.

### Verloskundigen

Voor wat betreft de toetsing van buitenslands gediplomeerde verloskundigen wordt gebruik gemaakt van de toetsmodellen van de opleiding aan de Vroedvrouwschool te Kerkrade. De toets is sinds medio 2001 zesmaal door de CBGV aangeboden en de kosten van deelname bedragen momenteel € 340,- en zijn voor rekening van de kandidaat.

### Logopedisten

Bij de beroepsgroep logopedisten bestaat de mogelijkheid om een aanvrager een spraak- en taalttest te laten afleggen bij één van de leden van de CBGV, belast met de advisering over logopedisten.

## **Bijlage 4: Tekst WGBO**

***Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst inzake informatieplicht en dossierplicht en daarmee samenhangende bepalingen in zoverre deze relevant zijn in het kader van dit advies***

### *Artikel 448*

1. De hulpverlener licht de patiënt op duidelijke wijze, en desgevraagd schriftelijk in over het voorgenomen onderzoek en de voorgestelde behandeling en over ontwikkelingen omtrent het onderzoek, de behandeling en de gezondheidstoestand van de patiënt. De hulpverlener licht een patiënt die de leeftijd van twaalf jaren nog niet heeft bereikt op zodanige wijze in als past bij zijn bevattingsvermogen.
2. Bij het uitvoeren van de in lid 1 neergelegde verplichting laat de hulpverlener zich leiden door hetgeen de patiënt redelijkerwijze dient te weten ten aanzien van:
  - a. de aard en het doel van het onderzoek of de behandeling, die hij noodzakelijk acht en van de te uitvoeren verrichtingen;
  - b. de te verwachten gevolgen en risico's daarvan voor de gezondheid van de patiënt;
  - c. de andere methoden van onderzoek of behandeling die in aanmerking komen;
  - d. de staat en de vooruitzichten met betrekking tot diens gezondheid voor wat betreft het terrein van het onderzoek of de behandeling.
3. De hulpverlener mag de patiënt de bedoelde inlichtingen slechts onthouden voor zover het verstrekken ervan kennelijk ernstig nadeel voor de patiënt zou opleveren. Indien het belang van de patiënt dit vereist, dient de hulpverlener de desbetreffende inlichtingen aan een ander dan de patiënt te verstrekken. De inlichtingen worden de patiënt alsnog gegeven, zodra bedoeld nadeel niet meer te duchten is. De hulpverlener maakt geen gebruik van zijn in de eerste volzin bedoelde bevoegdheid dan nadat hij daarover een andere hulpverlener heeft geraadpleegd.

### *Artikel 450*

1. Voor de verrichtingen ter uitvoering van een behandelingsovereenkomst is de toestemming van de patiënt vereist.

### *Artikel 451*

Op verzoek van de patiënt legt de hulpverlener in ieder geval schriftelijk vast voor welke verrichtingen van ingrijpende aard deze toestemming heeft gegeven.

### *Artikel 454*

1. De hulpverlener richt een dossier in met betrekking tot de behandeling van de patiënt. Hij houdt in het dossier aantekening van de gegevens omtrent de gezondheid van de patiënt en de te diens aanzien uitgevoerde verrichtingen en neemt andere stukken, bevattende zodanige gegevens, daarin op, een en ander voor zover dit voor een goede hulpverlening aan hem noodzakelijk is.
2. De hulpverlener voegt desgevraagd een door de patiënt afgegeven verklaring met betrekking tot de in het dossier opgenomen stukken aan het dossier toe.

## TIJDPAD ADVIES

|                                      |  |
|--------------------------------------|--|
| 25 november 2002                     | uitbrengen advies aan de Minister van VWS                                      |
| 22 november 2002                     | plenaire bijeenkomst CBGV te Utrecht   |
| 06 november 2002                     | verzending eindconceptadvies voor plenaire bijeenkomst CBGV                    |
| 04 oktober 2002 / 06 november 2002   | bespreking in vergaderingen CBGV   |
| 04 oktober 2002                      | tweede conceptadvies   |
| 14 augustus 2002 / 30 september 2002 | overleg (koepels van) opleidingsinstellingen en andere instanties              |
| 14 augustus 2002                     | eerste conceptadvies   |
| 4 juli 2002                          | verzoek Minister van VWS om onderzoek CBGV naar consequenties toelatingsexamen |
| 16 oktober 2001                      | kabinetsstandpunt op 'Nooit meer wachten'                                      |
| juli 2001                            | MDW-rapport 'Nooit meer wachten'   |

## LIJST VAN AFKORTINGEN

|              |  |
|--------------|--|
| Awb          | Algemene wet bestuursrecht   |
| BBD          | Bureau Buitenlandse Diplomahouders   |
| BIG-register | Register van Beroepen Individuele Gezondheidszorg  |
| BVE-raad     | Landelijke brancheorganisatie van de instellingen voor beroepsonderwijs en volwasseneneducatie |
| CIBA         | Commissie Instroom Buitenlandse Artsen   |
| CBGV         | Commissie Buitenslands Gediplomeerden Volksgezondheid  |
| COLO         | Vereniging kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven   |
| CWI          | Centrum voor werk en inkomen   |
| ECFMG        | Educational Commission for Foreign Medical Graduates   |
| EER          | Europese Economische Ruimte  |
| EICS         | International Credential Services  |
| EU           | Europese Unie  |
| EVC          | Eerder of elders verworven competenties  |
| EVK          | Eerder of elders verworven kwalificaties   |
| HBO-raad     | Belangen- en werkgeversvereniging van hogescholen in Nederland                                 |
| IGZ          | Inspectie voor de Gezondheidszorg  |
| MDW          | Marktwerving, deregulering en wetgevingskwaliteit  |
| NT2-II       | (diploma van het) Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal, programma II                        |
| NUFFIC       | Netherlands organization for international cooperation in higher education                     |
| OCG/DMW      | Onderwijs Commissie Geneeskunde van het Discipline Overleg Medische Wetenschappen              |
| OCenW        | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen   |
| PLAB-test    | Professional and Linguistic Assessments Board-test   |
| SIBIO        | Stichting voor Interculturele Bedrijfsaspecten en Intercultureel Ondernemerschap               |
| Stb.         | Staatsblad   |
| Stc.         | Staatscourant  |
| SZW          | Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid  |
| UAF          | Stichting voor Vluchteling-Studenten   |
| USMLE        | United States Medical Licensing Examen   |
| VNG          | Vereniging van Nederlandse Gemeenten   |
| VON          | Vluchtelingenorganisaties Nederland  |
| VSNU         | Vereniging van Universiteiten  |
| VW           | Vreemdelingenwet   |
| VWS          | Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport   |
| WBP          | Wet bescherming persoonsgegevens   |
| Wet BIG      | Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg   |
| WGBO         | Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst   |
| WIN          | Wet inburgering nieuwkomers  |
| WUG          | Wet regelende de uitoefening der geneeskunst   |

## VOETNOTEN

<sup>1</sup> 'Nooit meer wachten, minder toetredingsbelemmeringen voor medische beroepen' van de Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit-werkgroep (MDW) Toetredingsbelemmeringen medische beroepen, Den Haag, juli 2001.

<sup>2</sup> Brief van 16 oktober 2001 van de Minister van VWS en de Minister van OCenW aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal met toezending rapport 'Nooit meer wachten' en het kabinetsstandpunt (MEVA/MESO-22230950).

<sup>3</sup> Brief van 27 juni 2002 van de Minister van VWS aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het implementatieplan MDW-traject medische beroepen (IBE/BO-2282856).

<sup>4</sup> In Nederland zijn de opleidingseisen voor de diverse BIG-gereguleerde beroepen vastgelegd in Besluiten Opleidingseisen.

<sup>5</sup> Website: [www.kenniscentrumevc.nl](http://www.kenniscentrumevc.nl), presentatie Bob Mansfield, conferentie KC EVC 13 juni 2001

<sup>6</sup> Voorstel van wet tot Wijziging van de Wet BIG (Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, nrs. 1-2 en 3)

<sup>7</sup> Bij een dergelijke beschikking wordt gesproken over een 'inpassingsadvies' (zie eveneens bijlage 1)

<sup>8</sup> Bij houders van een binnen de EER behaald diploma dat valt onder de werking van één van de twee algemene stelsels kan er sprake zijn van "wezenlijke verschillen", welke door middel van een proeve van bekwaamheid of aanpassingsstage weggewerkt kunnen worden.

<sup>9</sup> De EER bestaat uit de lidstaten van de Europese Unie (EU) en Noorwegen, IJsland en Liechtenstein. Per 1 juni 2002 is eveneens een overeenkomst met Zwitserland gesloten.

<sup>10</sup> Onder de Wet regelende de uitoefening der geneeskunst (WUG, Stb. 1865, 60, vervallen per 1 december 1997) werden buitenslands gediplomeerde artsen toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst respectievelijk tandheelkunde, indien zij in Nederland een werkgever hadden gevonden. Verzoeken van buitenslands gediplomeerde artsen die (nog) niet over een werkgever beschikten werden niet behandeld. Voor andere beroepsgroepen golden soortgelijke regelingen.

Onder het regime van de Wet BIG kan iedere buitenslands gediplomeerde een verklaring van vakbekwaamheid ook aanvragen indien betrokkene nog niet over een werkgever beschikt. Gevolg is dat iedere buitenslands gediplomeerde, ongeacht of deze een verblijfsvergunning heeft of in Nederland woont, een aanvraag kan indienen. Bij voorstel van wet tot Wijziging van de Wet BIG (Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, nrs. 1-2 en 3) is in eerste instantie voorgesteld om aanvragen alleen in behandeling te nemen indien aanvragers een geldige verblijfstitel hebben. De Raad van State heeft in haar advies aangegeven dat hierdoor een "kastje-muur"-situatie zou kunnen ontstaan doordat de procedures voor het verkrijgen van een verblijfstitel en de procedures voor een verklaring van vakbekwaamheid niet op elkaar zijn afgestemd. Bij Nader rapport is de voorgenomen wijziging dan ook ingetrokken.

<sup>11</sup> Artikel 7 Besluit buitenslands gediplomeerden volksgezondheid van 12 mei 1995, Stb. 1996, 69.

<sup>12</sup> In de Verenigde Staten maakt de Educational Committee Foreign Medical Graduates gebruik van de diensten van de diensten van EICS. Op kosten van de aanvrager wordt brononderzoek verricht in het land van herkomst.

<sup>13</sup> Discussienota voorstel actieplan 2001-2005 van de Commissie Buitenslands Gediplomeerden Volksgezondheid, Den Haag, 25 januari 2002.

<sup>14</sup> 'Met een buitenlands diploma werken in de Nederlandse gezondheidszorg', Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, juni 1999

<sup>15</sup> Circulaire verklaring omtrent de vakbekwaamheid van buitenslands gediplomeerden volksgezondheid (CSZ/BO-982089) van 29 juli 1998 van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Stc. 1998, nr. 141.

<sup>16</sup> In het voorstel tot Wijziging van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg in verband met de aan buitenslands gediplomeerden te stellen eisen (buitenslands gediplomeerden), Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, nrs. 1-2 en 3, wordt voorgesteld om ook voor art. 34-beroepen de categorie nagenoeg gelijkwaardig in te voeren.

<sup>17</sup> Discussienota voorstel actieplan 2001-2005 van de Commissie Buitenslands Gediplomeerden Volksgezondheid, Den Haag, 25 januari 2002.

<sup>18</sup> Artikel 7 Besluit buitenslands gediplomeerden volksgezondheid van 12 mei 1995, Stb. 1996, 69.

<sup>19</sup> De door Nuffic of COLO aan de CBGV uitgebrachte diplomawaarderingen geven inzicht in een vergelijking tussen het buitenlandse en het Nederlandse onderwijsstelsel. In het algemeen wordt Nuffic ingeschakeld bij universitair en hoger beroepsonderwijs en COLO bij middelbaar beroepsonderwijs.

<sup>20</sup> Voorstel tot Wijziging van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg in verband met de aan buitenslands gediplomeerden te stellen eisen (buitenslands gediplomeerden), Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, nrs. 1-2 en 3.

<sup>21</sup> Algemeen advies van de CBGV aan de Minister van VWS over de instroom van tandartsen met een buitenlands diploma, Den Haag, 20 juli 2001.

---

<sup>22</sup> De EER-landen zijn de lidstaten van de EU met IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en - per 1 juni 2002 - Zwitserland.

<sup>23</sup> Wijziging van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg in verband met de wijziging van aan buitenslands gediplomeerden te stellen eisen (buitenslands gediplomeerden), Tweede Kamer, vergaderjaar 2001-2002, nrs. 1-2 en 3.

<sup>24</sup> 'De erkenning van buitenslands gediplomeerden volksgezondheid', scriptie C. Altink-de Beer. Leiden, 1998 en Onderzoek inzake de toelating van niet-EER gediplomeerde artsen en tandartsen tot de uitoefening van hun beroep in Nederland, Universiteit Maastricht, maart 1997.